

Nro. 44.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Juniusnak 2-dik napján 1795.
esztendőben.*

Hadi Környüállások.

Mind falun várason, mind a' közönséges és magános házakban, mind a' palotákban és a' kúnyokban, mind az úttzákon és mezőkön, egy szóval, mindenütt a' békességnek hangja hallatik; még is, a' mint egy múlt hólnapban költ *Brüszszeli* levél beszéli, talán soha nagyobb hadi készülettel nem vólt a' Frantzia nemzet mint most. Éjjel nappal, szünetlenül önteti az ágyúkat, golyóbisokat, bombákat, készítetteti a' tár szekereket, fegyvereket, puska port, 's a' t. melly nagy készületből némellyek ilyen, mások amollyan következéseket húznak ki. *Dünkerkát* még most is blokirozzák, az az, zárva tartják a' Brittusok, és így a' Frantziák számára eleséget vinni akaró

neutrális hajók se mehetnek annak kikötő helyébe bé.

Báselből iratik, hogy az oda nem mezfő táborozott Cs. K. cordon, Májusnak 15-ikén táborba szállott, és hogy annak kormányozója *Fürstenberg* Generállajtnant Laerrachba tette általamaga fő kvártélyát. *Basilia* és *Páris* közt szüntelen járkálnak a' kurirok, *Máj.* 16-ikán egyszerre négy ment *Barthelemy* úrhoz. Lengyel Országból is sok emigrált Generálisok jutottak Báselbe, 's leg ottan *Hardenberg* Prussus minister látogatására mentek. *Pichegrü* Generális és a' *Thionvillei Merlin* Hüningába tartózkodni, és gyakorita conferentziát tartani mondatnak *Hardenberg* Prussus ministerrel és *Barthelemy* úrral.

Ha igaz, hogy a' Frantziák erős hadi készületeket tétetnek, valósággal a' Cs. K. és Német Birodalombéli hadi seregek sem veszteglenek, és a' mihez a' tavasz kezdetétől fogva még fogtak, szerentséssen végbe is vitték. *Nassóviából* iratik *Máj.* 19-ikén, hogy már azon környéken is táborozni kezdenek az Austriakusok. *Jordis* regementjének lajb batallionnya már is ki szállott a' mezőre, hanem a' *Staab*, és a' más két batallion a' tábor szomszédságában fekvő helységeekben maradtak. Az ezen táborba küldetett regementek is minden órán oda fognak érkezni. Lovas seregek is fognak oda menni, úgymint a' *Sax-Rojál*, és *Bercsényi* emigrált Fr. lovas regementek; az elsőbb a' *Lahn* partyán fekvő helységeekben, az utólsóbb pedig *Simmernben* és *Ehrenbreitsteinban* fognak kvártélyozni. *Limburg* mellett is egy meg lehető ármádia fog le telepedni.

Ugyan onnan, t. i. *Nassauból* iratik, hogy sok Fr. seregek mennek az Austriai Belgiomból Frantzia Országba, de miért, miért nem? nem tudatik; hogy *Brüszelben* mind az isteni tisztelet, mind a' szokott bútsújárások szabadosan folynak; hogy ottan tellyességgel semmi úri kotsit látni

nem lehet, béres kotsi sints több ötnél, annyira ki fogytak a' lovak a' nagy requisitio miatt.

A' *Londoni* magános levelek azt az újságot beszélik, hogy az Anglusok és Frantziák közt lévő békesség igen közel legyen, és hogy már most a' ministeriális rész is tellyes erővel igyekszik annak meg szerzésére. Azonközben árrúba botsátatták az Angliai ki köto helyekben le tartóztatott Hollandus hajókat.

A' *Moguntzia* környékén táborozó Frantzia ármádia naponként több több seregekkel szaporítatik. *Pichegrü* Generálnak fő kvártélyja *Moguntziához* két órányira, felső *Ingelheymban* vagyon. Egy *Yriarte* nevű Spanyol követ ment nem régen *Báselbe*, kinek oda lett érkezése által meg erősítetik a' Frantzia respublika, és Spanyolok közt végbe ment békesség. A' Német Birodalomnak több nevezetes tagjai arra határozták meg magokat, hogy ők a' Fels. Császárnak hire, és meg egyezése nélkül semmi magános békességre nem lépnek a' Frantziákkal. Hogy el ne felejtjük, azt beszélik néhány közönséges levelek, hogy a' Spanyolok és Frantziák közt végbe ment békességnek nevezetes egyik titkos tikkelye legyen néhai *XVI. Lajos* és *Mária Antónia* árváinak által adatások.

Duplát Hannoverai Generális azt kívánta a' *Brémai* magistrátustól, hogy az odavaló fegyveres tárban lévő fegyverek, és munitiók adatassanak által írásban néki. E' mellett az új városban kinézett olly helyeket is, a' mellyeken új sántzokat és erősségeket építesse. Ottan, tudnillik, *Brémában* az a' hír repdes, hogy a' Hollandiai helytartó Fejedelem bizonyos fel tételek alatt vizsgál fog tétetni előbbi méltóságába.

Hollandia.

A' Frisiai nemzeti képviselők egy hirdetményt tétettek közönségessé Májusnak első napján, melly

által kinek kinek szabadság engedtetett a' Frantzia assignátákat annyiban el venni, a' mennyiben néki tettzeni fog; ellenben azoknak, a' kik magok ravására meg nem akarják tartani, és a' tartománybéli közönséges kaszszába bé viszik, minden livráért 4 stüber ígértetett. Kezébe menvén ez a' hirdetmény a' Frisiában kórmányozó Fantzia Generálisnak *Macdonaldnak*, nagyon meg boszszonkodott, és az oda való képviselőkhöz Maj. 3-ikán küldött levelében értékre adta, hogy azon hirdetmények által felettébb meg sértetik a' Fantzia respublika betsülete.

Gondolóra vévén e' dolgot a' Frisiai nemzeti képviselők, az ebből származható rossz következtetéseknek el háritására, mentegető választ küldöttek néki, 's következő tizikkelyekből álló új hirdetményt tétettek közönségessé: 1.) Minden Frantzia assignáták eránt közönségessé tétett előbbi hirdetményeink el törültetnek a' jelenvaló által. 2.) Szabad folyamat engedtetik a' Fr. papiros pénznek. 3.) Azoknak a' kereskedőknek, a' kik tulajdon számokra meg nem akarják azokat tartani, a' tartomány kaszszájára recepissek adatnak. 4.) De ezeknek semmi interesek nem jár, hanem csak a' Fr. assignátáknak summáját, és a' Hollandiai pénzben való summáját, t. i. egy livrát 9 stüberre számlálván, fogják magokban foglalni. 5.) Tsak azokért az assignatákért fognak recepissék adattatni, a' mellyeket a' Fr. katonaságnak adatandó eleségből és más szükséges dolgokból fognak bé venni. Hogyha 10 livránál fellyebb megy a' vásároltatandó árrú, tehát a' helységbéli Fr. kórmányozótól adatandó engedelmet kell mutatni.

A' Batavusok, nagyon igyekeznek el távoztatni vég váraiknak, kiváltképen a' *Walcherni* és *Suydi* szigeteknek Fr. kézre való kerülését; de a' mint a' körülállások mutattyák, nehezen fognak fel tételekben bóldogúlni. Azonközben naponként tsak öregbül a' szükség, és mivel az in-

dustria és kereskedés régtől fogva haldokló állapotban vagynak, semmi keresete nincs a' szegény embernek. — A' kenyér szükségét azok okozták leg inkább, a' kik a' búzát jó árron fel szedtek, hajóra raktak, és ki tudja, hová küldötték, kétség kívül olly fel tétellel, hogy az által békétlenséget, 's következésképen contrarevolutiót okozzának a' respublika kebelében. Arra való nézve Commissáriusokat rendeltek a' Hollandiai nemzeti képviselők minden gabonás táraknak feljegyzésére, és az illy vásárlóknak szoros szemmel való tartásokra.

Minden Frisiai kikötő helyekből ki menő hajóknak, és a' Német Országban utazni akaró személyeknek passust, avagy szabad utazásra való levelet kell az azon tartományban lévő Frantzia kormányozótól venni, másként ha utól éretik, elveszi engedetlenségének jutalmát. — Az Utrechti tartománynak lakosai is tartoznak veretlen aranyokat és ezüstjüket a' respublika kasszájába beadni, —

A' Hágai fő kormányzók, avagy Karok és Rendek négy személyt választottak ki magok közül, az oda küldetett Frantzia nemzeti képviselőkkel, úgymint *Sieyessel*, és *Reubellel* tartandó conferentzia végett. Ezek a' személyek *P. Paulus*, *l' Estevenon*, *Paus Matyás*, és *Huber*. A' két elsőbb *Hollandia*, a' harmadik *Zélandia*, a' negyedik *Frisia* részéről való deputátusok, a' kik *Májusnak* 11-dik napján kezdték el a' conferentziát. —

Hollandiának mostani képviselői tudtokra adták azon tartomány előjáróinak, hogy egy 8 személyből álló tartománybéli új Commissio allittatott fel *vigyzó Commissió* név alatt, mellynek kiváltképen való kötelességében fog állani azon vigyzó Commissiókkal egyet érteni, és levelezni, mellyek minden városokban fel állittatnak, hogy ekképen mind a' kormány székeknek tekintetek

sértetlenül fenn maradjon, mind a' köz tsendes-
séget meg háborítani akaróknak gonosz szándék-
jok el nyomattassék. — De bátor akár mit mively-
lyenek, és akármelly vigyázattal legyenek is a'
nemzetnek képviselői; még is mindazáltal min-
den karba és rendbe helyezettettek közt nagy egy-
más eránt való bizodalmatlanság uralkodik, es
kevesen találatnak, a' kik sok jót ígárnének ma-
goknak a' Prussiai király és Fantzia respublika
közt végbe ment barátságos békességből.

A' *Rotterdami* levelek tele vagynak különb-
különbféle vélekedésekkel. Egyik azt beszéli,
hogy négy hét múltán olly fontos dolgokat fogunk
hallani, a' minémüekről ingyen nem is álmodtunk,
és a' mellyeknek bé tellyesedésén álmélkodni fo-
gunk. No tehát békességes várakozással legyünk
a' négy heteknek el teléseig, és ha addig semmi
olly nevezetes és bennünk álmélkodást okozható
dolog nem történik, világosan írjuk meg Rotter-
dami uraiméknak: *Lám minden emberek hazugok,
ergo a' Rotterdamiak is.* — Akárhogy, 's akármint
legyen a' dolog, elég az ahoz, valamit azt főz-
nek az Európai cabinetumok, de igen titkosan.

Austriai Belgyiom.

A' Sambrei, Maási és Moseli Fr. ármádiák,
így szól egy Brüsseli levél, szüntelen való moz-
gásban vagynak, és vagy ők félnek másoktól,
vagy másokat akarnak rettenteni. — Luxemburg
alatt 30 ezer ember táborozik, a' Rénus bal par-
tyán pedig következendő fekvése vagyon a' Fr.
seregeknek: *Pichogru* fő vezér 80000 emberrel
táboroz Moguntzia környékén, két más ármádia,
melly 60000 főből áll, *Moguntzia* és *Koblentz* közt
fekszik. Ezeken kívül vagynak imitt amott tar-
talék corpusok is, mellyek a' szükség idején az
elsőbbeknek segítségekre mehetnek. — A' szö-
vetséges fejedelmeknek Moguntzia környékén tá-
borozó ármádiája 150 ezer főre megyen.

Ugyan onnan, tudniillik Brűfzelből írják, hogy a' *Luxenburghban* fekvő katonai őrizet 12 batallion gyalogságból, és 2 escadron lovasságból áll; hogy a' téli hónapok elolvadása után, az alsó város csak nem egészen víz alatt feküdt, és hogy 400 juh, 40 tehén, és egynéhány ember fűlt meg a' víz özönében; hogy a' tűzi fa igen szűk, és már a' körül belől lévő gyümölcs fák is ki vágattak, és megégettek; hogy az ott lévő Flandriai batallionokhoz semmi bizodalma nintsen a' kormányozónak; és hogy nem régiben, egy olly tisztet akasztatott fel közülök *Bender Feldmarsál*, a' ki az ostromló Frantziákkal titkosan levelezett. A' mióta Austriai Belgiomot el foglalták a' Frantziák, 140 ezer szarvas marhát, sok ezer darab juhot, és más barmot kellett nekik adni a' Frantzia seregek számára, és még most sem szabadulhattak fel a' különbkülönbféle requisitio alól, úgy annyira, hogy már most igen kevés eladni való barom hajtatik a' közönséges piatzokra.

Nagy Britannia.

A' Frigyes Belgiomnak tartományaiba 3 ezertől fogva táborozott, de azoktól a' Frantziák által ki szorítatott Anglus seregek, visszamentek hazájokba, mellyek az aszszonyokkal, és tábori emberekkel együtt, 18 ezer főre mentek. A' *Yarmuthi* kikötő helybe lett bejutásokkor nézésekre mentek maga a' király, és a' *Wallisi's Yorky* hertzegek. Ezen seregeknek kormányozója *Harcourt* Generális a' *Yorky* hertzeg által a' király eleibe vitetvén, egy egész óráig beszélt Ő Felségével.

Sidney Schmidt Normandiának tengeri partja felé vette az útját, a' reá bizatott escadrével, mellyen 150 Fr. pattantyúsok, és hajós legények vóltanak. *Waldgrave* admirál az Anglia és Fr. Ország közt lévő canalisban jár fel 's alá, azon Fr. kereskedő flotta után ólalkodván, melly Ame-

rikából jö vizsza felé. Az Angliai testörző se-
regnek hazájába lett vizsza jutásakor nézésére
ment a' király, sokkal közülök nagy maga le bo-
tsátkozásával beszélt, és minden köz ember-
nek fél koronát ajándékozott (Korona Angliában
ezüst pénz, és két forintot, 12 krajtzárt, és 2 de-
nárt telzen). — Ismét nagy pusztítást vittek
végbe a' Fr. zsákmányozó hajók a' Britanniá-
hoz tartozó Afrikai örökségekben. Ottan lévő
tengeri erejek hat hadakozó hajóból áll, mellyek
között egy 50 ágyús hajó is vagyon. Miólta a'
tengerre ki mentek, 50 Anglus, és Hollandus ha-
jókat rablottak el. Azon Amerikai hajó, melly
Brestből Plymouthba jutott, azt a' hirt vitte oda,
hogy ő 5 linea hajóból, 5 fregáttából, és 3 ha-
dakozó hajóból álló Fr. escadrével, melly 60 ke-
reskedő hajóból álló flottát kísér vala, ment ki
a' *Brestiai* kikötő helyből. *Waldgráve* admirál
már is egy Fr. linea hajót, 2 fregáttát, és 5 ke-
reskedő hajót fogott el. Minden Anglus hadako-
zó hajónak meg vagyon parantsolva, hogy min-
den eleséggel meg terheltetett, és Fr. Országba
menni akaró neutrális hajókat fogjanak el. Mind
addig ki nem akarják a' Franziák az általok el
fogott Anglus matrosokat botsátani, valamed-
dig a' Fr. respublikának valóságát, és mástól va-
ló nem függését meg nem esméri *Nagy Britannia*,

Parlamentalis dolgok. Lord *Lauderdale* azt
a' kérdést tette *Májusnak* 21-ikén a' felső Parla-
mentomban: A' már néhány Európai hatalmassá-
gokkal békességre lépett Fr. respublika olly álla-
potban vagyon e' már most, mellyben *Nagy Britan-
nia* is békességet, és barátságot szerezhetne ve-
le? Erre azt felelte Lord *Grenwille*, hogy mihelyt
az egész Parlamentom kiyánnya, készen lészzen a'
válasz adásra, a' melly végre *Máj.* 28-ik napja
határozottatott meg.

Norfolk hertzeg elő vévén Lord *Fitzwilliam-*
nak a' vólt Hyberniai Vice-királynak vizsza hi-
vatását, azt kívánta, hogy az ő és ministerek

közt vólt levelezés , melly alkalmatosságot szolgálattott az ő visszsa hivatására , terjesztessék a' Parlamentom szemei eleibe. — Hofzszas beszédében sok okokkal támogatta törvényes kívánságát. Ennek a' Lordnak , *úgymond ő* , betsülete kotzkára tétetett , holott egy Britanniai mágnás betsületének drágábnak kell lenni életénél. Igaz dolog , hogy *Pith* ministert a' király és a' nemzet ültette az Amériikai hadakozás után az Országnek kormányára , a' ki is a' mennyiben a' Britanniai nemzetnek nagyon alá szállott hitelét ismét fel emelte , és a' leg nehezebb környülállások között is ditsösséggel folytatta hivatallyát , nagyon érdemesé tette magát hazája eránt. Minekutánna mindazáltal a' Frantzia háborúba Anglia is belé egyeledett , azóltától fogva másképen gondolkozik fölöle. — Ehez járúl most az a' tselekedé is , melly szerént Lord *Fitzwilliamot* Hyberniának szeme fényét , kormányának leg ditsőségessebb pálya futása között visszsa hivatta. Olly reménységgel lévén az oda való Római Katolikusok , hogy már valahára ök is fel fognak az ellenek hozatott törvényeknek súllyos terhe alól szabadítatni , nagy summa pénzt ígértek a' Parlamentomban a' hazának segítségére ; azomban egyfzeriben meg tsalattattak reménységekben. Ez által kétfelé szakasztott a' két atyafias Országok közt való szeretetenek és bizodalomnak kötele , és e' valósággal egy olly szerentsétlen történet , mellynek igen sok szomorú következései lehetnek jövendőben. Vagy visszsa élt a' nevezett Vice-Király a' reá bizatott hatalommal , és így bünös ; vagy a' ministerek hibáztak. — *Conventry* , *Mansfield* , *Guibford* és *Moira* Grófoknak e' tárgyról való beszédek abba határozódott meg , hogy az Angliai constitutió szerént hatalma légyen a' királynak az Országnek felsőbb hivatallyait tettzése szerént ki osztogatni , ettől el venni és másnak adni , a' Parlamentom juszainak minden sérelme nélkül ; hogy *Fitzwilliam* senki által el nem vádoltatott , senkitől számadásra nem vonatott , és így egész ditsösséggel tért on-

nan vissza 's a' t. De nem mindnyájan nyugodtak meg ezen ministereket mentegető beszédén. Egyik azt mondotta, hogy szabad ugyan a' királynak maga tettése szerént követeket ide 's amoda küldeni, 's őket ismét vissza hívni; de más-ként vagyon a' Hyberniai Vice Királynak dolga, *Fitzwilliam* a' király és parlamentumok meg egyezéséből választatott és küldetett oda, tehát ha vétett, ha nem illendőképen folytatta hivatallyát, a' kettőnek kellett volna öttennan vissza hívni. Ő a' nékie általunk adatott instructió szerént mivel, és a' Katolikusok ellen hozatott törvényekkel való vissza éléseket akarta el törlni 's a' t. Egy szóval, ezerféle több reformációra való dolog volna *Hyberniában* mint *Angliában*, és éppen az a' férfiú, a' ki leg alkalmasabb lett volna annak eszközésére, a' Hybernusoknak tsak nem bálvány istene, az a' férfiú hivattatott onnan vissza, 's az által minden éledni kezdett reménysége a' nemzetnek füstbe ment. Valósággal meg tsalatott Hybernia, és így a' köz Jó kívánnya e' dolog titkos okainak szoros meg vizsgáltságát. Önnön maga Lord *Fitzwilliam* az által igazította meg tselekedeteit, hogy ő éppen akkor akarta a' Hyberniai Katolikusokat Britannia bódogságának eszközeivé tenni, a' midőn Hollandiát egészlen elfoglalta az ellenség, és a' Brestiai 36 linea hajóból álló Frantzia flotta igen közel vólt az Angliai tenger partokhoz. Lord *Grenville* Státus titoknak egy átallyában nem akarta a' nevezett Lord vissza hivatásának okait szorosan meg vizsgáltatni, azt adván okúl, hogy senkinek sem köteles a' király számot adni, miért hivattya ezt vagy ama fő tisztet vissza, elég ha ő maga, és udvari minsterjei jónak és szükségesnek lenni talállyák. — Az Angliai ministereket, *úgymond*, nem kell a' Frantzia köz Jóra ügyelő Commissióhoz, és a' Britanniai Tanátsot a' Párisi Conventhez hasonlítani.

Grattan úr keményen sürgette a' Dublini Parlamentomban, hogy a' R. Katolikus érdemes em

bereknek székerek és vokások legyen a' fő tanácsban, és valamiképen a' Protestánsok, úgy öök is minden fő hivatalra alkalmaztassanak. Az ezen tárgy miatt támadt vetélkedés 17 órákig tartott, végtére vokásokra menvén a' dolog, részéről 84, ellenében pedig 155 vokások voltak; következésképpen egészlen híjjába valóvá tétetett Lord *Fitzwilliamnak* igazságos plánuma. Az e' miatt támadható zenebonának eleve való el távoztatására fegyverben vigyázni parantsoltatott a' katonaság.

A' *Máj.* 4-dik napján tartatott parlamentális gyűlésben elő vette *Pith* minister a' Wallisi herceg adósságáról, és udvara tartásáról való planumát. Szükség, *úgymond*, a' Wallisi hercegnek esztendőnként 125 ezer font sterlinget, ezen kívül a' *Cornvallis*i hercegségnek 13000 font sterlingből álló jövedelmét rendelni. Eddig 60000 font sterlingje volt a' hercegnek a' civilis listából (abból a' 800 ezer font sterlingből, melly a' király udvara tartására fizettetik esztendőnként), mellyhez még 65000 fontot kellene tenni. E' mellett a' Wallisi herceg aszszony aszszonyi ékességeire, úgymint drága kövekre és gyöngyökre 27 vagy 28 ezer font, a' *Carlton*i palotának ki tsinosítására 25000 font, és a' Wallisi hercegnének hóltig adandó fizetésére 50000 font sterling kívántatna. Minthogy pedig a' Wallisi hercegnek mostani adóssága 620 vagy 630 ezer font sterlingre megyen, jó volna a' *Cornvallis*i hercegségnek jövedelméből, és a' hercegnek rendeltetendő esztendei fizetésből apródonként le fizetni. — E' miatt is nagy vetélkedés volt az alsó Parlamentban, a' melly éjfélt után 1 óráig tartott; még is mindazonáltal vokásokra menvén a' dolog, *Pith* minister mellett 241-en, az antiministeriális rész mellett pedig 100-an voltak, és így ezen fel tételében is szerentséltetett.

Német Birodalom.

Az el múlt szombaton költ Bétsi diáriumban illetén békességre czélzó tudósítást olvasunk:

“*Májusnak* 23-ikán ilyen Császári udvari decretom vétetett dictaturába a’ Regensburgi Imperialis gyűlésben. A’ Prussiai király és Frantziák közt szerzett magános békesség miatt, sok tekintetben meg változván a’ környülállások, javasolya, ’s el kerülhetetlenül szükségesnek lenni itéli Ő Császári Felsége, hogy a’ Választó Fejedelmek, hertzegek, és Státusok, a’ Westfáliai békesség és Császári capituláció szerént őket illető jussok mellett, minden késedelem nélkül válaszfizának egynéhány deputátusokat a’ régen óhajtott békességnek munkálódására, ruházzák fel őket illendő hatalommal, és a’ szereztetendő békességnek mind tárgyaról, mind eszközésének módjáról elegendőképen oktatóván, minden magános hasznoknak félre tételekkel, egyedül a’ köz jót munkálódni igyekezzenek, és minél előbb tegyék bizonyossá Ő Császári Felséget magok értelmekről és szándékjokról.

Azonközben is, míg Ő Cs. Felségének erről hová hamarább jelentést tennének, jussok vagyon az 1790-ik esztendei Leopoldina Capitulációhoz adatott tóldaléknak ereje szerént, minden V. Fejedelmeknek, hertzegeknek és Státusoknak, a’ közönségesen küldetendő deputatio mellett, különös környülállásaik végett, különös deputátusokat is a’ békességen munkálódó Congressusra, avagy gyűlésre küldeni; mindazonáltal nem úgy, mint ha sem ő magok a’ Birodalomnak tagjai, sem örökségeik, a’ mellyeknek igassága mellett munkálódnak, annak részei nem vólnának; hanem inkább úgy, hogy azokból, és egyéb tselekedteikből is ki tündököllyék, hogy ők mind Ő Császári Feleségével, mind a’ Német Birodalommal egyet értőleg legyenek.

“A’ Német Birodalomnak politika tekintete és fontossága egyedül a’ V. Fejedelmeknek, hercegeknek és más Rendeknek Fejekkel való egyet értésen fundáltatik, tartó bóldogságok pedig a’ Birodalomnak sarkalatos törvényein és végzésein.

Önnön maga Ő Császári Felsége is a' törvények alatt vagyon; hanem ennekutánna is törvényes bizodalma vagyon Ő Felségének, mint a' törvények törvényes fenn tartójának, hogy senki a' birodalombeli Státusok közül a' sarkalatos dolgokban különösen, és a' Westfáliai békességnek 8-dik tikkelye ellen semmit mivelni nem fog. Ennekfelette addig is, míg Német Ország ezen példa nélkül való háborúnak terhe alól fel szabadúlna, és a' régen ohajtott igazságos, kedves, és a' constitutióhoz illendő békesség el következne, minden kötelességeit végbe fogja vinni. “

Berlinből Májusnak 16-ikán Gróf Wartensleben Prussus Generál Major a' Lignitzi garnizonban fekvő gyalog regementnek tulajdonossává tétett, helyette Meyering Oberstlajtnant fog Henrik királyi hertzeg Spandau garnizomban fekvő regementjének commendánsává lenni. E' mostan folyó Juniusnak közepében fog a' Johanniták vitézi rendjének capituluma Sonnenburgban tartatni, olly véggel, hogy azon rend mostani nagy mestérének Ferdinánd királyi hertzegnek coadjutorává tétessék a' Királynak második fia Lajos hertzeg. Dántzig várasa egy deputátziót küldött Berlinbe a' királyhoz, olly véggel, hogy az ott lakó kereskedőknek szabadtság engedtessek a' búzát az Országból ki vinni. E' dolognak el intézésére Struensee Finantzministert küldötte a' Király Dántzigba. Úgy hallatik, hogy Ő Felsége maga is nem sokára oda fog utazni. — Möllendorf Feldmarsál vagy a' Carlsbádi, vagy az Aacheni fürödöbe megy változó egészségének meg fordítására.

Elegyes Tudósítások.

Ismét azt beszélik, hogy a' Hollandiai helytartó Fejedelem Juniusnak 20-ik napjáig egész familiástól egygyütt Berlinbe fog menni; de mi már ezt gyakran hallottuk, és most már olly hihetetlen Tamásokká lettünk, hogy az illyetén hírek-

nek valóságos bé tellyesedésekig, semminek sem akarunk hitelt adni.

Conde hertzeg Máj. 17-ikén a' Gróf *Clerfayt* fő kvártélyába ment. Ennek a' hertzegnek szabadtságot adott a' Fels. Császár maga corpusának annyi emberrel való izaporítására, a' mennyi neki tétzeni fog. — Az Amerikai respublikában építendő *Washington* nevű várasnak hová hamarabb lejendő fel építetésére, egy 50 ezer huzásból álló lotteriát engedett a' Congressus. Minden tzedula 8 ezer dolláros. (Egy dollár hasonló egy Fr. livrához, az az 23 krajtzárt tészzen) — A' fő nyereség tészzen egy 20 ezer dolláros szép ház és 30 ezer dollár kész pénz. A' több 5 nagyobb nyereségek hasonlóképen házakban és 5 — 10 ezer dollárban fognak állani. — Mihelyt el kelnek a' tzedulák, mingyárt hozzá kezdenek a' nyereség hazáknak építéséhez. — A' múlt hólnapnak 20-ikán, dél előtt 10 órakor meg halálozott *Lajos Eugen* Würtembergi uralkodó hertzeg, életének 64-ik, uralkodásának pedig 2-ik esztendejében. Ő utánna *Fridrik Eugen* Prussus Feldmarsál, az *Anspachi* és *Bayreuthi* hertzegrégeknek fő kórmányozója, az Orosz nagy hertzegnének édes atya fog uralkodni.

A' Párisban lévő *Toskánai* követre *Carletti* Grófra bizta a' Nápolyi udvar a' békességnek eszközletését. A' *Pétersburgi* levelek beszélik, hogy 290600 emberből álló Orosz armádia légyen készzen a' marsirozásra. — A' *Kurlándiai* és *Szemgalli* deputátusok, *Aprilisnek*. 26-ikán vóltak audientzián *II. Katalin* Császárné előtt, és mindnyájan gazdagon meg vendégeltettek. — A' *Baváriai* kórmány szék egy közönséges parantsolatot hirdettetett ki legközelébb, mellyben keményen parantsoltatik, hogy minden szülék a' közönséges iskolákba küldgyék magzattyaikat 7 esztendőstől fogva 14 esztendőstökig; hogy a' tanítók minden hólnapban jelentést tegyenek a' politziára ügyelő előjáróknak, kik engedelmeskedjenek vagy ne engedelmeskedjenek ezen parantsolatnak; hogy a' nemessegen, tanátsosokon, és tehetős személyeken ki-

vül senkinek is meg nem engedtetik magzatyaikat magános tanítók által neveltetni; hogy a' magános nevelők és tanítók a' *Monachiumi* papi tanáts által visgáltassanak meg, és a' tanításra, 's nevelésre alkalmatosaknak tanú bizonyság level adatassék, a' kinek ilyen bizonyság levele nem lesz, annak nem szabad senkit is tanítani; hogy a' magános tanítók által neveltetett ifjúság, a' midőn a' deák és főbb iskolákba menni akarnak, keményen meg visgáltassanak; végtére, hogy 14 elztendő előtt egy ifjú se vitessék a' közönséges tántzó helyekre, és bálokra.

Erdély Országban.

Nagy Enyedről 21-dik Maj. Tiszteletes Professor *Kovács József* urunk ezen hólnapnak 17-dikén éjjeli XI. órakor meg halálozott kilentz napi türehető betegsége után, minekutánna Collegiumunknak építésében és virágoztatásában 27 elztendőt ditséretessen el töltött volna. Ellenségei sem tagadják érdemeit, baráti pedig, pártfogói, és tanítványai örök emlékeztető oszlopot kívánnak haladatos sziveikben emelni. Kellemetes, világos, fontos, és meg győző tanítását hallani gyönyörűség vólt, valakik jó tanátsot mentek hozzá kérni, jó kedvel tértek meg tőlle; ellenben a' törvényrontókat atyai dorgalással botsátotta el maga elől. Rövideden ki mondván, egy olly talpra esett, tudós, érdemes férfiú, és hasznos tanító vólt ez, kinek emlékezetét semmi viszontagság el nem fogja jó tanítványainak szivekben törteni. Halálának szárnyon repülő híre az egész tanuló ifjúságot mélly bánatba ejtette, 's keserves könnyeket fatsart ki szemeikből. Mindnyájan bánkodunk tölünk lett nem várt el válásán, és félbe szakadt tanulásunkon; a' jövendőkre nézve pedig reménység ugyan, de félelem is nyughatatlankodtatnak bennünket

Oszlopot emelünk emlékezetére

Könnyeket hullatunk koporsó kövére

A' bölts gondviselés munkáját imádjuk,

Fekete fátyollal bús gyászát ma adjuk.

Meg érdemlette valójában a' tiszteletes nevezetet,

mind széllessen ki terjedt tudományára, mind az Apolló magzataival való dajkálkodására nézve. Gyálszt kötött a' tanuló ifjúság nagyobb része, mellyet mind addig fog szomorúan viselni, míg az isteni gondviselés, az érdemes előjárók által, nem sokkal kisebb hirű és valóságú férfiat fog helyébe ültetni 's a' t. * * *

Egy Posony Vármegyei jeles nemes ifjú *Saaghi József* úr, a' ki az utolsó Török háborúban a' Szerviai szabad seregnél szolgálván, tulajdon érdemei által fő hadnagyságra lépett, és minden alkalmatosságokban ditsiretessen viselte magát, hanem annakutánna azon seregtől, még a' háború végződése előtt bútsút vett; most Ő Felsége kegyelmes rendelkezéséből, all-hadnagynak a' Wurmser huszár regementéhez fog menni.

A' Kir. testörző Nemes Magyar seregtől *Gosztóni István* hadnagy úr a' Barkó huszár, *Ujfalusi Károly* hadnagy úr pedig a' Császár nevét viselő könnyű lovas regementhez fognak ki lépni. * *

A' mai Póstán, a' következő numerusú coperták alatt járó újságok Erd. Olvasóinak küldöm a' Magy. Almanakot, úgymint: 467, 468, 470, 472, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 489, 491, 497, 499, 500, 503, 504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 521, 524, 526, 527, 529, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 538, 639, 540, 541, 543, 549, 550, 551, 554, 568, 569, 570, 571, 573, 574, 575, 576, 578, 581, 583, 585, 586, 587, 588, 590, 592.

Pestre feles nyomtatványokat küldöttem *Titt, Institoris Gabor* oda való könyváros és könyvkötő úrhoz. Tehát a' következő numerusú coperták alatt járó újságoknak Erd. olvasói ettől a' nevezett úrtól vitessek el magoknak a' Magy. Almanakot, úgymint. 44, 55, 58, 64, 65, 84, 106, 169, 172, 180, 181, 198, 225, 239, 244, 253, 276, 309, 330, 353, 357, 368, 384, 385, 388, 397, 407, 436, 486, 496, 502, 547, 563. Nagyobb bizonyoságnak okáért kiki küldje meg a' nevezett könyvkötő úrnak maga copertáját.